

УДК 347.2

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.44>

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН, ОБ'ЄКТОМ ЯКИХ Є ТИМЧАСОВІ СПОРУДИ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Івченко Д.Ю.,

*аспірант кафедри цивільного права та процесу
Харківського національного університету внутрішніх справ*

Івченко Д.Ю. Проблеми правового регулювання відносин, об'єктом яких є тимчасові споруди для здійснення підприємницької діяльності.

Стаття присвячена дослідженню проблеми правового регулювання відносин, об'єктом яких є тимчасові споруди для здійснення підприємницької діяльності (далі – Тимчасова споруда). Дослідження проблем правового регулювання відносин з використання Тимчасових споруд є актуальним в умовах сьогодення, оскільки чинне законодавство не містить достатньої кількості правових засобів для чіткої регламентації цієї галузі суспільних відносин, що створює цілу низку юридичних колізій у сфері регулюванні правовідносин з використання Тимчасових споруд.

Особливу увагу в статті присвячено проблематиці нормативного регулювання правових відносин з використання Тимчасової споруди як рухомої речі в розумінні цивільного права, зокрема як об'єкта права власності, та юридичній відповідальності за порушення порядку встановлення Тимчасової споруди тощо.

У статті проаналізовано норми Цивільного кодексу України [3], Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [1], Порядку розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності [2], які визначають поняття та ознаки Тимчасових споруд, порядок їх розміщення у випадках, визначених чинним законодавством України, а також особливості та межі здійснення речових прав стосовно тимчасових споруд.

Окрема увага була приділена аналізу норм чинного законодавства, які дозволяють визначити категорію речей, до якої можна віднести Тимчасову споруду, а також визначити правовий статус останньої як об'єкта права власності. Автор зробив акцент на дослідженні питання відповідальності за порушення встановленого законом порядку розміщення та користування Тимчасовою спорудою.

Під час дослідження було встановлено, що механізм правового регулювання відносин з використання Тимчасових споруд є недосконалим, адже останній не містить правових засобів, які б передбачали юридичну відповідальність особи за порушення встановлених правил щодо користування Тимчасовими спорудами, а також відносили Тимчасову споруду до категорії речей (рухомих чи нерухомих) та визначали останню як об'єкт права власності в цілому.

На підставі аналізу норм чинного законодавства були зроблені висновки, які дозволяють стверджувати, що механізм правового регулювання відносин з використання Тимчасової споруди не містить достатньої кількості правових засобів, які здатні визначити її як повноцінний об'єкт суспільних відносин, адже норми чинного законодавства чітко не визначають Тимчасову споруду як рухому річ у розумінні цивільного права та не відносять її до об'єктів права власності. Регулювання відносин, об'єктом яких виступають Тимчасові споруди, з урахуванням зазначених юридичних прогалин, здійснюється за допомогою судової практики, що, своєю чергою, створює юридичну невизначеність.

Також був зроблений висновок і про те, що значного вдосконалення потребує механізм правового регулювання відносин, об'єктом яких виступає Тимчасова споруда в частині юридичної відповідальності. Адже чинне законодавство не містить жодної норми, на підставі якої можна притягнути до юридичної відповідальності осіб, які порушують вимоги, що висуваються до використання Тимчасових споруд.

З урахуванням проведеного дослідження був зроблений загальний висновок про те, що механізм правового регулювання відносин, об'єктом яких виступає Тимчасова споруда, потребує

ретельної уваги з боку законодавця, а тому єдиним інструментом удосконалення такого механізму є закріплення на законодавчому рівні комплексу юридичних засобів, які усунуть наявні прогалини, що перешкоджають учасникам правовідносин повноцінно реалізовувати свої права стосовно такого об'єкта правовідносин, як Тимчасові споруди.

Ключові слова: тимчасова споруда, механізм правового регулювання, правовідносини, об'єкт правовідносин, норми права.

Ivchenko D.Y. Problems of legal regulation of relations, the object of which is temporary structures for conducting business activities.

This article is dedicated to the study of the issues of legal regulation of relations, the object of which is temporary structures for business activities (hereinafter referred to as Temporary Structures). The study of the problems of legal regulation of relations involving Temporary Structures is relevant in today's conditions, as the current legislation does not provide sufficient legal means for clear regulation in this area of social relations, which in turn creates a number of legal conflicts in the regulation of legal relations involving Temporary Structures.

Particular attention in the article is devoted to the issues of legal regulation of social relations related to the use of Temporary Structures as movable property in the sense of civil law, as an object of ownership rights, and to legal liability for violations of the procedure for establishing Temporary Structures, etc. The article analyzes the norms of the Civil Code of Ukraine, the Law of Ukraine «On the Regulation of Urban Development Activities», the Procedure for the Placement of Temporary Structures for Entrepreneurial Activities, which define the concepts and characteristics of Temporary Structures, the procedure for their placement in cases specified by current Ukrainian legislation, as well as the features and limits of exercising property rights in relation to the latter.

Special attention was paid to the analysis of the norms of current legislation that would classify the Temporary Structure into the appropriate category of things in civil law, as well as determine its legal status as an object of ownership. The author emphasized the study of the institution of liability for violation of the established legal order regarding the placement and use of the Temporary Structure. During the research, it was found that the mechanism for legal regulation of relations regarding the use of Temporary Structures is imperfect, as it does not contain legal means that would establish the legal liability of a person for violation of the established rules regarding the use of Temporary Structures, nor does it classify the Temporary Structure into the category of things (movable or immovable property) and define it as an object of ownership as a whole.

Based on the analysis of the norms of current legislation, the following conclusions have been drawn that allow us to assert that the mechanism of legal regulation of relations concerning the use of Temporary Structures does not contain a sufficient number of legal tools capable of defining the latter as a full-fledged object of social relations, since the norms of current legislation do not clearly define Temporary Structure as a movable property in the sense of civil law and do not classify it as an object of property rights. Regulation of relations where Temporary Structures are the object, taking into account the mentioned legal gaps, is carried out through judicial practice, which simultaneously creates legal uncertainty.

It was also concluded that the mechanism of legal regulation of relations involving Temporary Structures needs significant improvement in terms of legal liability. After all, the current legislation does not contain any norm that would allow for the legal liability of persons who violate the requirements imposed on the use of Temporary Structures.

Taking into account the conducted research, a general conclusion was made that the mechanism of legal regulation of relations, the object of which is a Temporary Structure, requires careful attention from the legislator, and therefore the only tool for improving it is the enshrinement at the legislative level of a complex of legal means that will eliminate the existing gaps that hinder participants in legal relations from fully exercising their rights in relation to such an object of legal relations as Temporary Structures.

Key words: Temporary Structure, mechanism of legal regulation, legal relations, object of legal relations, norms of law.

Постановка проблеми. У зв'язку зі стрімким розвитком ринкової економіки в Україні динаміка ринку малого та середнього бізнесу має значну інтенсивність. Бізнес починає активніше працювати на підвищення своїх показників ефективності, що спричиняє активне зростання еко-

номіки країни загалом. Дедалі частіше малий та середній бізнес для розширення своєї господарської діяльності використовує так звані кіоски, кав'ярні, мінімаркети, які на законодавчому рівні прийнято називати Тимчасовими спорудами.

Сьогодні нормативно-правове регулювання відносин з використання Тимчасових споруд є доволі недосконалим і базується переважно на нормах Цивільного кодексу України [3], Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [1] та положеннях Порядку розміщення Тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності, затвердженого Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 21.10.2011 № 244 [2]. Положення зазначених вище правових актів містять лише загальні поняття про Тимчасову споруду та порядок її встановлення, без жодного визначення її правової природи та сутності, що позбавляє можливості стверджувати про останню як об'єкт правовідносин. Проблематика правового регулювання відносин, об'єктом яких виступає Тимчасова споруда полягає в тому, що механізм правового регулювання не містить ключових юридичних засобів, які б чітко врегулювали питання віднесення Тимчасової споруди до категорії рухомої чи нерухомої речі, визначили Тимчасову споруду об'єктом права власності та запровадили інститут юридичної відповідальності за порушення порядку користування Тимчасовими спорудами.

З урахуванням зазначеного, виникає необхідність у вдосконаленні механізму правового регулювання Тимчасової споруди, адже остання є не тільки одноповерховою спорудою, що виготовляється з полегшених конструкцій, а й об'єктом, з приводу якого сторони вступають у цивільно-правові відносини.

Стан опрацювання. Питання проблем правового регулювання відносин, об'єктом яких є Тимчасові споруди для здійснення підприємницької діяльності, ніким не було досліджено.

Метою статті є дослідження проблематики правового регулювання відносин, об'єктом яких є Тимчасові споруди для здійснення підприємницької діяльності.

Виклад основного матеріалу. Стрімкий розвиток ринкової економіки в Україні обумовив появу нових бізнес-ідей для розвитку підприємницької діяльності. Суб'єкти господарювання починають стрімко працювати на нарощування своїх показників ефективності, підвищуючи рівень економічного розвитку нашої держави. Саме в цей період в арсеналі більшості підприємців з'явився новий інструмент для ведення прибуткового та комфортного бізнесу у вигляді Тимчасових споруд. Використання суб'єктами господарювання Тимчасових споруд дало змогу розширити доступ споживачам до придбання як споживчих товарів, так і товарів широкого вжитку, чим забезпечується ефективна реалізація інтересів населення.

Враховуючи зазначений чинник, Тимчасова споруда є соціальним благом, з приводу якого між суб'єктами виникають, змінюються чи припиняються правовідносини. Оскільки відносини, які виникають між суб'єктами внаслідок використання Тимчасової споруди, врегульовані нормами права, то, відповідно, мають свій механізм правового регулювання. На нашу думку, під механізмом правового регулювання слід розглядати правову категорію, яка охоплює низку правових явищ, а саме: юридичні факти, правовідносини, норми права, акти чинного законодавства тощо. У процесі правового регулювання зазначені елементи взаємодіють між собою та визначають ефективність усього механізму. Однак серед названих елементів механізму правового регулювання слід відзначити, що саме норма права задає темп усім іншим елементам, програмуючи механізм правового регулювання на ефективне досягнення його мети.

З урахуванням положень чинного законодавства слід наголосити, що механізм правового регулювання відносин, об'єктом яких виступають Тимчасові споруди, є недосконалим, оскільки він не містить комплексу тих юридичних засобів, які б повною мірою встановили та конкретизували відповідні юридичні факти та визначили ефективність усього механізму регулювання відносин у цілому. Так, серед проблем правового регулювання слід відзначити відсутність чіткого юридичного визначення Тимчасової споруди як рухомої чи нерухомої речі, відсутність чітких положень чинного законодавства, які б відносили Тимчасову споруду до об'єкта права власності, відсутність комплексу норм права, які б сформували інститут юридичної відповідальності за порушення порядку встановлення та користування Тимчасовою спорудою.

Слід зазначити, що для визнання Тимчасової споруди об'єктом правовідносин, її слід розглядати як річ у розумінні цивільного права.

Поняття правового розуміння речі досліджувалося багатьма вченими та науковцями. Так, О. Кохановська зазначає, що в юридичному значенні під речами розуміються як предмети побу-

ту, так і різного роду енергія, складні матеріальні об'єкти, наприклад, залізниці, газоподібні та рідкі речовини, як-от газ і вода тощо. Виходячи з цього, речами можна назвати надані природою і створені людиною блага (цінності) матеріального світу, які виступають об'єктами цивільних прав [4]. Також слід погодитись із О. С. Мазур, яка зазначає, що речі – це найпоширеніший об'єкт цивільно-правових відносин. Вони є об'єктами речових правовідносин, що виникають з договору застави, купівлі-продажу, обміну, дарування [5, с. 30]. У своїй праці Ю.Є. Ходико вказує, що річчю в контексті об'єкта речового правовідношення з огляду на національну доктрину та міжнародну практику є всі тілесні предмети матеріального світу, якщо інше щодо таких об'єктів не встановлено законом [6, с. 83].

Вказані вище позиції науковців поділяє й український законодавець, який у ст. 179 Цивільного кодексу України зазначає, що річчю є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки [3].

З урахуванням зазначеного вище можна стверджувати, що Тимчасова споруда є річчю в контексті цивільного права, адже остання має матеріальну форму та є об'єктом цивільно-правових відносин.

Слід звернути увагу, що законодавець у Порядку чітко розрізняє стаціонарну та пересувну Тимчасову споруду. Так, відповідно до п. 1.4 зазначеного Порядку під пересувною Тимчасовою спорудою слід розуміти споруду, яка не має закритого приміщення для тимчасового перебування людей, у якій може бути розміщене торговельне обладнання, низькотемпературний прилавок, лоток, ємність, торговельний автомат, інші пристрої для сезонної роздрібної торгівлі та іншої підприємницької діяльності; а стаціонарною Тимчасовою спорудою слід вважати споруду, яка має закрите приміщення для тимчасового перебування людей і по зовнішньому контуру площу до 30 кв. м [2].

Оскільки Тимчасова споруда є річчю в розумінні цивільного законодавства, наявність у неї ознак «пересувна» та «стаціонарна» викликає питання, до якого різновиду речей її слід віднести – до рухомих чи до нерухомих речей, чи взагалі Тимчасова споруда може бути як рухомою, так і нерухомою річчю.

Відповідно до ч. 1 ст. 181 Цивільного кодексу України, до нерухомих речей (нерухоме майно, нерухомість) належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких неможливе без їх знецінення та зміни їх призначення. Режим нерухомої речі може бути поширений законом на повітряні та морські судна, судна внутрішнього плавання, космічні об'єкти, а також інші речі, права на які підлягають державній реєстрації [3].

Частиною 2 ст. 181 Цивільного кодексу України передбачено, що рухомими речами є речі, які можна вільно переміщувати у просторі [3]. Аналізуючи зазначене вище, слід зауважити, що віднесення пересувної Тимчасової споруди до рухомих речей жодного сумніву не викликає, а от про приналежність до нерухомих речей стаціонарної Тимчасової споруди, яка розташована на земельній ділянці, все ж таки впевнено стверджувати не можна.

Так, Верховний Суд у своїй постанові від 19.01.2024 року у справі № 162/672/22 (провадження: 61-16216ск23) зазначив, що Тимчасова споруда є рухомою річчю, оскільки виготовляється з полегшених конструкцій і встановлюється тимчасово без закладення фундаменту, а тому вільне переміщення Тимчасових споруд у просторі можливе без зміни їх призначення. Оскільки Тимчасова споруда не є нерухомістю, то закон не вимагає обов'язкового нотаріального посвідчення та державної реєстрації договору відчуження чи оренди такої споруди, відсутня необхідність державної реєстрації вказаного майна [7].

Підсумовуючи, слід зауважити, що чинне законодавство не містить правових норм, які б чітко відносили Тимчасову споруду до категорії рухомих речей, чим створює проблеми у правовому регулюванні даного виду відносин. Проте враховуючи судову практику слід зробити висновок, що Тимчасова споруда все ж таки є рухомою річчю, незважаючи на її «стаціонарну» ознаку, адже встановлюється тимчасово, без улаштування фундаменту, та з її переміщенням не зміниться її цільове призначення та нею не будуть втрачені корисні властивості.

Також для визнання Тимчасової споруди об'єктом правовідносин її слід розглядати як об'єкт права власності.

Так, під об'єктами права власності слід розуміти певні різновиди об'єктів цивільних прав, які в законодавстві часто називаються майном. Об'єктом права власності може бути лише майнове благо, що має певну економічну цінність і може бути предметом товарно-грошових відносин.

Водночас, законодавством України значно розширено коло об'єктів права власності, якими визнано повітряний простір, цінні папери та ін. [8, с. 118].

Через те, що чинне законодавство не містить чітких положень, які б визнавали Тимчасову споруду беззаперечним об'єктом права власності, в такому випадку слід звернутися до судової практики.

Згідно з постановою Верховного Суду від 17.01.2024 року у справі № 629/3710/20 (провадження: 61-7086ск23), колегія суддів дійшла наступного висновку: «...вказані тимчасові споруди перебувають у одноосібному користуванні відповідача, апеляційний суд, стягуючи з відповідача компенсацію у розмірі 1/2 частини їх вартості на користь позивача, мав визнати право особистої приватної власності на це майно за відповідачем...» [9].

З урахуванням зазначеного вище очевидно, що Суд визнає Тимчасову споруду об'єктом права власності, та водночас звертає увагу на те, що чинним законодавством не визначено статусу Тимчасової споруди як об'єкта права власності.

Відповідно до постанови Верховного Суду від 28.12.2023 року у справі № 161/5528/19 (провадження: 61-13054ск22), колегія суддів дійшла наступного висновку: «...Тимчасова споруда на території Центрального парку культури та відпочинку імені Лесі Українки в м. Луцьку – дитячий майданчик та кафе «ІНФОРМАЦІЯ_1» не перебуває у власності ОСОБА_2, а використовується нею у підприємницькій діяльності та встановлена на підставі паспорта прив'язки, що виданий управлінням містобудування та архітектури...» [10].

Зі змісту зазначеного вище судового рішення зрозуміло, що Суд не визнає Тимчасову споруду об'єктом права власності, оскільки вона, згідно зі своєю юридичною природою, не має власника.

З вищевказаного випливає, що зазначений Порядок, хоч і не містить визначення, хто є власником Тимчасової споруди та порядку набуття права власності на неї, проте в положеннях нормативно-правового акта законодавець опосередковано все ж таки згадує про власника Тимчасової споруди, але без жодної конкретики.

Тому з урахуванням судової практики та положень чинного законодавства можна дійти висновку, що Тимчасова споруда є беззаперечним об'єктом права власності, проте механізм правового регулювання відносин з використання Тимчасової споруди в частині об'єкта права власності потребує значного вдосконалення через запровадження нових, більш конкретних правових норм.

Крім того, слід відзначити, що однією з проблем правового регулювання відносин, об'єктом яких виступають Тимчасові споруди, є відсутність інституту відповідальності за невиконання вимог порядку встановлення та користування такими Тимчасовими спорудами. Це створює значні правової колізії у регулюванні відносин щодо використання Тимчасових споруд підприємцями.

Так, у багатьох містах ведеться жорстка політика з демонтажу або перенесення Тимчасових споруд, що відбувається за рішенням органів місцевого самоврядування. При цьому місцеві ради наполягають, що під знесення потрапляють лише ті Тимчасові споруди, які розміщені без дозвільних документів.

Відповідно до ч. 2 ст. 28 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», тимчасова споруда торговельного, побутового, соціально-культурного чи іншого призначення для здійснення підприємницької діяльності – це одноповерхова споруда, що виготовляється з легких конструкцій з урахуванням основних вимог до споруд, визначених технічним регламентом будівельних виробів, будівель і споруд, і встановлюється тимчасово, без улаштування фундаменту. Тимчасова споруда для здійснення підприємницької діяльності може мати закрите приміщення для тимчасового перебування людей (павільйон площею не більше 30 квадратних метрів по зовнішньому контуру) або не мати такого приміщення. Частиною 4 цієї ж статті визначено, що розміщення Тимчасової споруди здійснюється в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування [1].

Пунктом 1.4 Порядку визначено, що пересувна Тимчасова споруда – це споруда, що не має закритого приміщення для тимчасового перебування людей, у якій може бути розміщене торговельне обладнання, низькотемпературний прилавок, лоток, ємність, торговельний автомат, інші пристрої для сезонної роздрібною торгівлі та іншої підприємницької діяльності, а що стосується стаціонарної Тимчасової споруди, то під нею розуміють споруду, яка має закрите приміщення для тимчасового перебування людей, і по зовнішньому контуру площу до 30 кв. м [2].

Слід зазначити, що підставою для розміщення Тимчасових споруд є паспорт прив'язки Тимчасової споруди, зразок якого затверджено самим Порядком. Під паспортом прив'язки Тимчасової

споруди слід розуміти комплект документів, у яких визначено місце встановлення Тимчасової споруди та благоустрій прилеглої території на топографо-геодезичній основі М 1 : 500, інженерне забезпечення, зовнішній архітектурний вигляд Тимчасової споруди та напрям підприємницької діяльності. Замовник, який має намір установити Тимчасову споруду, звертається до відповідного виконавчого органу сільської, селищної, міської ради або районної державної адміністрації з відповідною заявою в довільній формі про можливість розміщення Тимчасової споруди, а вже сам паспорт прив'язки Тимчасової споруди оформлюється органом з питань містобудування та архітектури за формою, наведеною у Порядку [2].

З урахуванням вищевикладеного очевидно, що чинний Порядок єдиною підставою для розміщення Тимчасової споруди визначає паспорт прив'язки. Будь-яких інших додаткових документів, які б указували на підставу розміщення Тимчасової споруди, законодавець не визначає.

Велика Палата Верховного Суду в постанові від 12.06.2018 року у справі № 905/1552/16 дійшла висновку з приводу того, що за змістом ст. 28 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», з урахуванням положень законів України «Про благоустрій населених пунктів» і «Про місцеве самоврядування в Україні» та Порядку отримання паспорта прив'язки тимчасової споруди на підставі відповідного рішення органу місцевого самоврядування про надання дозволу на її розміщення, а також наявність належним чином укладеного договору щодо пайової участі в утриманні об'єкта благоустрою, є підставою для встановлення такої Тимчасової споруди [11].

З урахуванням зазначеного вище очевидно, що Велика Палата Верховного Суду, окрім паспорта прив'язки, визначає договір щодо пайової участі в утриманні об'єкта благоустрою як підставу для розміщення тимчасової споруди.

Згідно з п. 2.30 Порядку забороняється розміщення Тимчасової споруди самовільно [2].

Пунктом 2.29 Порядку визначено, що в разі закінчення строку дії, анулювання паспорта прив'язки Тимчасової споруди, самовільного встановлення Тимчасової споруди, така Тимчасова споруда підлягає демонтажу [2].

З урахуванням вищевикладеного слід зауважити, що самовільно розміщеною Тимчасовою спорудою вважається Тимчасова споруда, яка розміщена без паспорта прив'язки, або паспорт прив'язки анульовано чи в нього закінчився строк дії.

Чинним законодавством не передбачено відповідальності для осіб за самовільне розміщення тимчасової споруди, окрім як демонтаж останньої.

Слід зазначити, що у 2015 році народними депутатами Є. Фірсовим, С. Алексєєвим, Н. Новак було подано проєкт Закону України від 11.02.2015 р. № 2106 «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за самовільне розміщення тимчасових споруд», яким передбачалося доповнення Кодексу України про адміністративні правопорушення ст. 152-2 наступного змісту:

«Стаття 152-2. Самовільне розміщення тимчасових споруд

1. Самовільне, тобто таке, що порушує встановлений законодавством порядок розміщення на території населених пунктів, а також за їх межами, тимчасових споруд, – тягне за собою накладення штрафу від трьохсот до п'ятисот неоподаткованих мінімумів доходів громадян з конфіскацією тимчасових споруд.

2. Ті самі дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, – тягнуть за собою накладення штрафу від п'ятисот до шестисот неоподаткованих мінімумів доходів громадян з конфіскацією тимчасових споруд.

3. Систематичне вчинення дій, передбачених частиною першою цієї статті, – тягне за собою накладення штрафу в розмірі від шестисот до дев'ятисот неоподаткованих мінімумів доходів громадян з конфіскацією тимчасових споруд.» [12].

Запропоновані зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення внесені не було, а тому й відповідальності за самовільне розміщення Тимчасових споруд на законодавчому рівні так і не встановлено.

Як зазначає О. Д. Гринь, під «юридичною відповідальністю» варто розуміти здійснюваний у межах правовідносин добровільно, або за рішенням спеціальних органів держави, юридичний обов'язок особи, яка вчинила правопорушення, зазнати відповідних несприятливих позбавлень і наслідків особистого, майнового та організаційного характеру, міра яких передбачена санкціями правових норм [13].

З урахуванням зазначеного вище можна зробити висновок, що механізм правового регулювання відносин, об'єктом яких виступають Тимчасові споруди, не містить юридичних засобів, які б сформували дієвий інститут юридичної відповідальності, обумовлений санкціями правових норм.

Отже, ґрунтуючись на викладеному в статті матеріалі, можна зазначити, що станом на сьогодні правовий режим тимчасової споруди для здійснення підприємницької діяльності потребує значного вдосконалення. Відсутність чіткого нормативного врегулювання створює правову невизначеність у сфері регулювання правовідносин з використання Тимчасових споруд. Як вбачається з аналізу нормативно-правових актів, які регулюють порядок установлення та використання Тимчасових споруд, а також існуючої судової практики, законодавцем не визначено правової природи Тимчасової споруди, не конкретизовано її правовий статус, що позбавляє можливості беззаперечно ідентифікувати титульного власника даної речі. Вдосконалення правового режиму Тимчасової споруди через судову практику не дає дієвих результатів та створює правову невизначеність у цій сфері правовідносин, про що свідчить відсутність у суддів єдиної правової позиції щодо правового статусу Тимчасової споруди.

Висновки. Враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що серед проблем правового регулювання відносин, об'єктом яких виступають Тимчасові споруди, слід зазначити відсутність чіткого юридичного визначення Тимчасової споруди як рухомої чи нерухомої речі, відсутність чітких положень чинного законодавства, які б відносили Тимчасову споруду до об'єкта права власності, відсутність комплексу норм права, які б сформували інститут юридичної відповідальності за порушення порядку встановлення та користування Тимчасовою спорудою. Тому єдиним інструментом для вдосконалення механізму правового регулювання відносин з використання Тимчасових споруд залишається чітке закріплення на законодавчому рівні комплексу юридичних засобів, які б чітко врегулювали питання віднесення Тимчасової споруди до категорії рухомої речі, визначили Тимчасову споруду об'єктом права власності та запровадили інститут юридичної відповідальності за порушення вимог чинного законодавства в частини встановлення та користування Тимчасовими спорудами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI, станом на 04.01.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text> (дата звернення: 25.05.2025).
2. Порядок розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 21.10.2011 № 244. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1330-11#Text> (дата звернення: 25.05.2025).
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV, станом на 03.09.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/conv#Text> (дата звернення: 24.05.2025).
4. Кохановська О. Втілення та реалізація ідей розробників ЦК України щодо нормативного закріплення поняття та видів об'єктів цивільних прав. Актуальні проблеми приватного права України: Збірник статей до ювілею доктора юридичних наук, професора Н. Кузнецової / відп. ред. Р. Майданик та О. Кохановська. Київ : Юридична практика, 2014. С. 247–271.
5. Мазур О.С. Цивільне право України: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
6. Ходико Ю.Є. Поняття речі в контексті визначення об'єкта речового правовідношення. SSN 2414-990X. Проблеми законності. 2017. Вип. 139, С. 78–85.
7. Постанова Верховного Суду від 19.01.2024 року у справі № 162/672/22 (провадження 61-16216ск23). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116487508> (дата звернення: 25.05.2025).
8. Цивільне право України : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.О. Доліненко, С.О. Сарновська. Київ : МАУП, 2005. 384 с.
9. Постанова Верховного Суду від 17.01.2024 року у справі № 629/3710/20 (провадження 61-7086ск23) Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116890970> (дата звернення: 25.05.2025).

10. Постанова Верховного Суду від 28.12.2023 року у справі № 161/5528/19 (провадження 61-13054ск22). *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/115974184> (дата звернення: 25.05.2025).
11. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12.06.2018 року у справі № 905/1552/16. *Єдиний державний реєстр судових рішень*. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74963900> (дата звернення: 25.05.2025).
12. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за самовільне розміщення тимчасових споруд : проєкт Закону України від 11.02.2015 № 2106. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/JH1MI00I?an=3> (дата звернення: 25.05.2025).
13. Гринь О.Д. Категорія юридичної відповідальності: методологічний аналіз поняття. *Правова держава*. № 24. 2016. С. 11–15. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/1614d109-7153-4de6-a83e-bd3bc603edb5/content> (дата звернення: 25.05.2025).